
Aravindadarshanam ChaityapurushaH

ಅರವಿಂದದರ್ಶನಂ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಃ

Document Information

Text title : Aravindadarshanam ChaityapurushaH

File name : aravindadarshanam.itx

Category : misc, sahitya, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : May 13, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 14, 2021

sanskritdocuments.org

ಅರವಿಂದದರ್ಶನಂ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಃ

ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪಕುಮಾರಃ

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಭಾರತವರ್ಷೇ ಯೇ ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಧರಾತಲಂ ಪವಿತ್ರೀಕೃತವಂತಸ್ತೇಷು ಮಹಾತ್ಮನ ಅರವಿಂದಸ್ಯ ನಾಮ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷೇಣ ಶ್ರೂಯತೇ . ತತ್ರ ದ್ವಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕೇಽಷ್ಟಾದಶಶತಕೇ ಅಗಷ್ಟಮಾಸಸ್ಯ ಪೞಾದಶದಿನಾಂಕೇಽಯಂ (18/08/1872) ಮಹಾತ್ಮಾ ಕಲಿಕತಾ ಮಹಾನಗರ್ಯಾಮೇಕಸ್ಮಿನ್ ಕುಲಿನೇ ವಂಗೀಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಪರಿವಾರೇ ಜನಿಮಲಭತ . ಅಸ್ಯ ಪಿತುರ್ನಾಮ ಕೃಷ್ಣಧನ ಘೋಷೋ ಮಾತುಶ್ಚ ನಾಮ ಸ್ವರ್ಣಲತಾ ಆಸೀತ್ . ಮೃಣಾಲಿನೀ ದೇವೀ ಅಸ್ಯ ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಆಸೀತ್ . ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಿತೋಽಯಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ಏಕಾಧಾರೇಣ ಪ್ರಖ್ಯಾತ-ಸ್ವಾಧೀನತಾ ಸಂಗ್ರಾಮೀ, ದಾರ್ಶನಿಕಃ, ಕವಿಃ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗುರುಃ, ಯೋಗೀ ಚ ಆಸೀತ್ .

ಭಾರತೀಯದರ್ಶನಕ್ಷೇತ್ರೇ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಅರವಿಂದದರ್ಶನಂ ಸ್ವಕೀಯಂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣಂ ಸ್ಥಾನಂ ಭಜತೇ . ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖಚಿಂತನಂ ಸಮೀಕ್ಷಣಂ ವಿಶೇಷತೋ ವೇದಾಂತದರ್ಶನಸ್ಯ ಯೋಗದರ್ಶನಸ್ಯ ಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿವೇಚನಂ ವರೀವರ್ತಿ ಅರವಿಂದದರ್ಶನೇ . ತೇನ ಕತಿಪಯಾನಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತಾನಿ ಚ ಪ್ರದರ್ಶಿತಾನಿ . ತೇಷು ಚೈತ್ಯಪುರುಷತತ್ತ್ವಮನ್ಯತಮಂ . ಸಂಪ್ರತಿ ದಿಜ್ಯಾತ್ರಂ ವಿವಕ್ಷ್ಯತೇಽತ್ರ . ಅರವಿಂದನಯೇ ಅಂತರಾತ್ಮಾ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸಂಜ್ಞಕೋ ಜೀವಸ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸ್ವರೂಪಃ, ಆತ್ಮನೋ ಭಿನ್ನಃ . ಸಮಷ್ಟಿರೂಪ ಆತ್ಮಾ ವಿಶ್ವಾತೀತೋ ವಿಶ್ವಮಯ ಅಪರಿಣಾಮೀ ಧ್ರುವಶ್ಚ . ಮನುಷ್ಯಶರೀರಾಧಿಷ್ಠಾತಾ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಃ ವ್ಯಷ್ಟಿರೂಪೋ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣ-ಮನಸಾಂ ಭರ್ತಾ, ನೇತಾ ಅವಿನಶ್ವರಃ . ಅಯಂ ಹೃದಯಪ್ರದೇಶೇ ಭಾವಾವೇಗಸ್ಯ ಕೇಂದ್ರಪ್ರದೇಶೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ದೇಹಯಂತ್ರಂ ನಿಯಂತ್ರಯತಿ . ಭಗವಂತಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನೇನ ಪ್ರಕಾಶ್ಯೇನ ಜೀವಂ ಪ್ರಚೋದಯತಿ .

ಆತ್ಮಾನಂ ಶಿಶುಃ ಭಗವತಃ ಸಂತಾನರೂಪೋ ಭಕ್ತರೂಪೋ ವಾ ಸ್ವೀಕರಣಂ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸ್ಯ ಮುಖ್ಯಸ್ವಭಾವಃ . ಯದ್ಯಪಿ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸ್ಯ ಭಗವತಾ ಸಹ ಭೇದೋ ನಾಸ್ತಿ ತಥಾಪಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೌ ಕೋಽಪಿ ಭೇದಃ ಸ್ವೀಕ್ರಿಯತೇ . ಜೀವಾತ್ಮಾ ವಿಶ್ವಮಯ-ವಿಶ್ವಾತೀತಭಗವತಿ ಏಕತ್ರೀತೋ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ ಕಿಂತು ಚೈತ್ಯಪುರುಷಃ

ವ್ಯಷ್ಟಿಭೂತ್ವಾಪಿ ಜೀವಸ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿರೂಪೇಣ ಕಾರ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ನೋತಿ .
 ಪುರುಷಾಪರಪರ್ಯಾಯೋ ಜೀವಾತ್ಮಾ ಕಾರಣಕೋಷಾಂತರ್ಗತೋ ವಿಶ್ವಾತೀತೋ
 ಬ್ರಾಹ್ಮೀಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಃ . ಕಾರಣಕೋಷಸ್ಯ ದ್ವೌ ಪುರುಷರೂಪೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ .
 ಊರ್ಧ್ವರೂಪೋ ಜೀವಾತ್ಮಾ ಅನೃದಾದಿಸಂಜ್ಞಾಯುಕ್ತಃ . ಅಧೋರೂಪ
 ಅಂತರಾತ್ಮಾ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಃ ಪರಿಣಾಮೀ, ಜೀವಸ್ಯ ಸಚೇತನಕರ್ತಾ . ಜೀವಾತ್ಮಾ
 ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಣ ಅಂಶವಿಶೇಷಃ ಅಪರಿಣಾಮೀ . ಅಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರಕೃತಸತ್ತ್ವಾ
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುರಹಿತೋ ನಿತ್ಯಃ ಶುದ್ಧಬುದ್ಧಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪಃ . ಸ್ವಭಾವತಃ ಅಸ್ಯ
 ವಿವರ್ತನಂ ನಾಸ್ತಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ಯ ಏಕತ್ವೇನ ಸಮಾವೇಶೋ ಭವತಿ . ಶರೀರೇ
 ಜೀವಸ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಃ ಅನ್ನಮಯಪುರುಷಃ . ಪ್ರಾಣೇಷು ಚ ಪ್ರಾಣಮಯಪುರುಷಃ
 ಮನಸಿ ಚ ಮನೋಮಯಪುರುಷನಾಮ್ನಾಽಭಿಹಿತೋ ವರ್ತತೇ . ಹೃದಯಾಂತರ್ವರ್ತಿ-
 ಪರಿಣಾಮಶೀಲಸತ್ತಾರೂಪೇಣ ಚೈತ್ಯಪುರುಷೋ ವರ್ತತೇ, ಯಃ ಖಲು ಅಮೃತಸ್ಯ
 ಪ್ರತಿನಿಧಿರೂಪ ಉಕ್ತಃ .

ಮನುಷ್ಯಶರೀರೇ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸ್ಯ ಕ್ರಮಪರಿಣಾಮಃ ಸಂಭವತಿ . ಮೂಲತಃ
 ಸ ಅಪೂರ್ಣಃ . ಜೀವಸ್ಯ ಸಾರೂಪ-ಸಾಯುಜ್ಯೇನ ಚ ತಸ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತಾ
 ಜಾಯತೇ . ಬೀಜರೂಪಸ್ಯ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಃ ಕಾಮನಾಯಾಃ ಸಕಾಶಾತ್
 ಅಂಕುರೋದ್ಗಮೋ ಭವತಿ . ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಿಣಕರ್ಮಣಾ ಹಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಶಾಖಾ-
 ಪ್ರಶಾಖಾಃ ಜಾಯಂತೇ . ಪಲ್ಲವ-ಪುಷ್ಪ-ಫಲಾನಿ ಶೋಭಂತೇ . ಯಥಾ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ
 ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜಲ-ವಾಯು-ಆಲೋಕಾದೀನಾಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಭವತಿ ತಥೈವ
 ಚೈತ್ಯಬೀಜಸ್ಯ . ಸಃ ಪಾರ್ಥಿವಜನ್ಮನ ಅಭಿಜ್ಞತಾಂ ಸ್ಮರತಿ . ಯದಾ ಚೈತ್ಯಪುರುಷೇ
 ಕರ್ತೃತ್ವ-ನಿಯಂತ್ರತ್ವಾದಿ ಸಂಕಲ್ಪಾ ಜಾಯಂತೇ, ದೇಹ-ಮನಃ-ಪ್ರಾಣಾಃ ತಸ್ಮಿನ್
 ಸಹಯುಕ್ತಾಃ ಭವಂತಿ, ತದಾ ಪ್ರಾಕೃತಜೀವನಸ್ಯ ಅಯಮಾರಂಭೋ ಭವತಿ .

ಚೈತ್ಯಪುರುಷಜ್ಞಾತಾ ನ ಜೀವಾತ್ಮಪರಮಾತ್ಮನೋ ವಾಸ್ತವತಾಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಶಕ್ನೋತಿ
 . ವಿವರ್ತನದೃಶಾ ಚೈತ್ಯಪುರುಷೋ ಯದ್ಯಪಿ ಮೂಲಸತ್ತಾ ತಥಾಪಿ ಸ ಭಗವತಃ
 ಸನಾತನಾಂಶಃ . ಜೀವಾತ್ಮಾ ವಿವರ್ತನವಾದೇನ ನ ಪರಿಣಮತೇ . ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸ್ಯ
 ಚೇತನಾ ಯದಾ ಪೂರ್ಣತಾಮಾಪ್ನೋತಿ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಸಮಯೇ ಚೈತ್ಯಪುರುಷ-
 ಜೀವಯೋಃ ಸಂಯೋಗಃ ಕಥಯಿತುಂ ಶಕ್ಯತೇ ನಾನ್ಯಥಾ .

ಅಸ್ಮಾಕಂ ದೇಹೋ ಯದಾ ಪಂಚಭೂತೇ ವಿಲೀನೋ ಭವತಿ ತದಾ ಕುತ್ರ
 ಚೈತ್ಯಪುರುಷಶ್ಚೇದುಚ್ಯತೇ . ಪ್ರಾಣತತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣಭೂಮೌ ಕಿಯತ್ಕಾಲಂ
 ತಿಷ್ಠತಿ, ಅಂತೇ ಪ್ರಾಣಮಯಕೋಷೇ ವಿಲೀನೋ ಭವತಿ . ಮನಸ್ತತ್ತ್ವಂ
 ಮನೋಮಯಭೂಮಿಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಮನೋಮಯಕೋಷೇ ಏವಂ ಚಾಂತೇ
 ಚೈತ್ಯಪುರುಷಃ ಚೈತ್ಯಲೋಕಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತತ್ರ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ . ಪರವರ್ತಿಕಾಲೇ
 ಚೈತ್ಯಧಾಮ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮನೋಭೂಮಿಂ ಪ್ರತ್ಯಾವರ್ತ್ಯ ಮನೋಪಾದಾನಂ

ಸಂಗೃಹ್ಯ ಪ್ರಾಣಮಯಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಾಣೋಪಾದಾನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಅನ್ನಮಯಭೂಮಿಂ
ಪುನರಾಗಚ್ಛತಿ . ಅನ್ನಮಯದೇಹಧಾರಣಕರ್ತುಂ ಜನಕಂ-ಜನನೀಂ ಚ ಸ್ವೀಕರೋತಿ
. ಇತ್ಥಂ ಚೈತ್ಯಪುರುಷಸ್ಯ ಜನ್ಮ-ಮರಣಚಕ್ರಂ ಜಾಯತೇ . ಯದಾ ಜಡಾಧಾರದೇಹಃ
ಪೂರ್ಣತಯಾ ಚಿನ್ಮಯಭೂತೋ ಭಾಗವತೀತನುಂ ವಿಧಾಸ್ಯತಿ ತದಾ ನ ತತ್ರ
ಪುನರಾಗಮನಂ ಚಿಂತ್ಯತೇ .

— ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪಕುಮಾರಃ

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

—
Aravindadarshanam ChaityapurushaH

pdf was typeset on May 14, 2021

—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

